

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לד.

עין משפט גזר מצוה

ב א מיי פ"ג מהלכות
שמיטה ויובל הלכה ה
סנה לאוין רסו:
ב א מיי פ"ג מהלכות
לולב הלכה כ סנה
שס וז"ל טור א"ח סימן
מקדש:
ג א מיי פ"ג מהלכות
תמידין ומסופין הל'
ו סנה עשין רה:
ג א מיי פ"ג מהל'
לולב הל' ג ד סנה
עשין מד טו"ש א"ח סי'
מנחו סעיף א:
ו [מיי פ"ג מהל' שמיטה
הל' יב ופ"כ מהל' מכירה
הל' טו טו"ש ע"ד סי' טח
סעי' ח טו"ש ח"מ סי'
רעד סעי' יג:]

ואחת למקדש. תימה דכיון דלית ליה הלכתא אימא אף בגבולין למדי מקדש כמיב בקרא:
ורבנן למקדש מנא אהו. הכי נמי מזי למיזעי לאבא שאול של צעל ושל הרים מנא ליה ושמה לית ליה ולית ליה נמי הא דדרשי רבנן לקמן ערבי נחל שמים אלף סבר ליה כרבי עקיבא דאמר הדס אחד וערבה אחת ואין הלכה כר"ע כדמוכח לקמן ולפי זה צריך ליזהר שלא ליטול ערבה ללולב אלא גזילה על הנחל דשמי דרשות לא דרשינן מערבי כדדרשינן לקמן וכדדרשינן הכא וכל הני תנאי דהכא ודלקמן מתניא גבי הדדי דתורת כהנים משמע דמר דריש ליה הכי ומר דריש ליה הכי:

קנה ש"ה בו. כיון דפירש סימני ערבה הו יו סגי אלף להכשיר אף שאין בו ג' סימנים אלו כגון חילפא גילא לפיכך קתני סימני לפניה למימר דוקא הני:

בית הכסות. סוף הכנס שקורין פנאל והוא עשוי ככובע וככוס ותניא מחט שנמלאת צבועי בית הכסות מלד אחד ו' ולא יקב נקב מפולש כשרה שעור סותמו ומגין משני דדין שהנקב מפולש טרפה וזלמותו שקורין עכשיו בית הכסות אין חילוק להכשיר מפני שדופנו דק והוא היה רגיל לקרות הובלילא כך פי' בקונט' ואם תמלא לומר דאין סברא שיהא טרפה הואיל ולא יקב אלף חזי העור מלין למימר דולו יקב וחישינן שמא הצביר כי היכי דחייש צריש אלו טרפות (חולין דף מ"ג):

גבי ישב לו קוק צוטט למאן דחייש לספק דרוסה והא דתנא הסם הסם וזית הכסות שניקבו לתוך דמשמע דצעינן נקב מפולש לאו דוקא לתוך מפולש אלף כלומר כלפי חוץ לאפוקי נקבו זה לתוך זה והא דקא אמרנן דצעינן בית הכסות מלד אחד כשרה צריך לפרש אותו דל מצפנים כלפי הרעי דאי דל חיוין שלפני חלל הגוף אפי' לא יקב כלל אלף שנמלאת מחט בחלל הגוף טרפה דאמרנן נקובי נקב ואתאי ואין נראה לר"י לומר שמהא טרפה בלא נקב אלף חזי העצוי של המסס נמי מלד אחד כשרה והא דנקט עובי בית הכסות רבותא קמ"ל אע"פ שניקב עור אחד שלם אפי' כשרה עד שניקבו שניהם ואידי דנקט מלד אחד כשרה נקט נמי משני דדין טריפה חף על פי דמילתא דפשיטא היא המסס ומדוקב עס צשומן ומגין שלא יא' הרעי מידי דהוא החלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה והא דנקבא מינה הכא במאי דאישתמי שמייהו היינו נפקותא דלא מטעה מה שאמר מלד אחד כשרה היינו דהובלילא דהיינו המסס שקורין עכשיו בית הכסות אצל מה שקורין אחד טרפה הואיל ויקב עור שלם וכן שלא נטעה נמי במשני דדין טרפה דהוי צמה שקורין עכשיו בית הכסות דהוא המסס אצל מה שקורין עכשיו בית הכסות תחלה בית הכסות אפי' משני דדין כשרה כחלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה:

כפי בית יד שלה. מסר היא מגירה שקורין שיג"ה ופגימותיה הולכות נוכחו ולהם שני עוקצין אחד מכאן ואחד מכאן כפגימות סכין: ה"ג משכחה לה בחילפא גילא. ולא גרס ומשכחת לה. חילפא גילא מין ערבה כשרה היא ופיה דומה למגל אצל שאר ערבה פיה חלק. שמייהו וירכיס מעמידות אותה והא דנקבא מינה הכא במאי דאישתמי שמייהו היינו נפקותא דלא מטעה מה שאמר מלד אחד כשרה היינו דהובלילא דהיינו המסס שקורין עכשיו בית הכסות אצל מה שקורין אחד טרפה הואיל ויקב עור שלם וכן שלא נטעה נמי במשני דדין טרפה דהוי צמה שקורין עכשיו בית הכסות דהוא המסס אצל מה שקורין עכשיו בית הכסות תחלה בית הכסות אפי' משני דדין כשרה כחלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה:

כפי בית יד שלה. מסר היא מגירה שקורין שיג"ה ופגימותיה הולכות נוכחו ולהם שני עוקצין אחד מכאן ואחד מכאן כפגימות סכין: ה"ג משכחה לה בחילפא גילא. ולא גרס ומשכחת לה. חילפא גילא מין ערבה כשרה היא ופיה דומה למגל אצל שאר ערבה פיה חלק. שמייהו וירכיס מעמידות אותה והא דנקבא מינה הכא במאי דאישתמי שמייהו היינו נפקותא דלא מטעה מה שאמר מלד אחד כשרה היינו דהובלילא דהיינו המסס שקורין עכשיו בית הכסות אצל מה שקורין אחד טרפה הואיל ויקב עור שלם וכן שלא נטעה נמי במשני דדין טרפה דהוי צמה שקורין עכשיו בית הכסות דהוא המסס אצל מה שקורין עכשיו בית הכסות תחלה בית הכסות אפי' משני דדין כשרה כחלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה:

אבא שאול אומר ר' ערבי שתיים אחת ללולב ואחת למקדש ורבנן למקדש מנא אהו. הכי נמי מזי למיזעי לאבא שאול של צעל ושל הרים מנא ליה ושמה לית ליה ולית ליה נמי הא דדרשי רבנן לקמן ערבי נחל שמים אלף סבר ליה כרבי עקיבא דאמר הדס אחד וערבה אחת ואין הלכה כר"ע כדמוכח לקמן ולפי זה צריך ליזהר שלא ליטול ערבה ללולב אלא גזילה על הנחל דשמי דרשות לא דרשינן מערבי כדדרשינן לקמן וכדדרשינן הכא וכל הני תנאי דהכא ודלקמן מתניא גבי הדדי דתורת כהנים משמע דמר דריש ליה הכי ומר דריש ליה הכי:

אבא שאול אומר ר' ערבי שתיים אחת ללולב ואחת למקדש ורבנן למקדש מנא אהו. הכי נמי מזי למיזעי לאבא שאול של צעל ושל הרים מנא ליה ושמה לית ליה ולית ליה נמי הא דדרשי רבנן לקמן ערבי נחל שמים אלף סבר ליה כרבי עקיבא דאמר הדס אחד וערבה אחת ואין הלכה כר"ע כדמוכח לקמן ולפי זה צריך ליזהר שלא ליטול ערבה ללולב אלא גזילה על הנחל דשמי דרשות לא דרשינן מערבי כדדרשינן לקמן וכדדרשינן הכא וכל הני תנאי דהכא ודלקמן מתניא גבי הדדי דתורת כהנים משמע דמר דריש ליה הכי ומר דריש ליה הכי:

קנה ש"ה בו. כיון דפירש סימני ערבה הו יו סגי אלף להכשיר אף שאין בו ג' סימנים אלו כגון חילפא גילא לפיכך קתני סימני לפניה למימר דוקא הני:

בית הכסות. סוף הכנס שקורין פנאל והוא עשוי ככובע וככוס ותניא מחט שנמלאת צבועי בית הכסות מלד אחד ו' ולא יקב נקב מפולש כשרה שעור סותמו ומגין משני דדין שהנקב מפולש טרפה וזלמותו שקורין עכשיו בית הכסות אין חילוק להכשיר מפני שדופנו דק והוא היה רגיל לקרות הובלילא כך פי' בקונט' ואם תמלא לומר דאין סברא שיהא טרפה הואיל ולא יקב אלף חזי העור מלין למימר דולו יקב וחישינן שמא הצביר כי היכי דחייש צריש אלו טרפות (חולין דף מ"ג):

גבי ישב לו קוק צוטט למאן דחייש לספק דרוסה והא דתנא הסם הסם וזית הכסות שניקבו לתוך דמשמע דצעינן נקב מפולש לאו דוקא לתוך מפולש אלף כלומר כלפי חוץ לאפוקי נקבו זה לתוך זה והא דקא אמרנן דצעינן בית הכסות מלד אחד כשרה צריך לפרש אותו דל מצפנים כלפי הרעי דאי דל חיוין שלפני חלל הגוף אפי' לא יקב כלל אלף שנמלאת מחט בחלל הגוף טרפה דאמרנן נקובי נקב ואתאי ואין נראה לר"י לומר שמהא טרפה בלא נקב אלף חזי העצוי של המסס נמי מלד אחד כשרה והא דנקט עובי בית הכסות רבותא קמ"ל אע"פ שניקב עור אחד שלם אפי' כשרה עד שניקבו שניהם ואידי דנקט מלד אחד כשרה נקט נמי משני דדין טריפה חף על פי דמילתא דפשיטא היא המסס ומדוקב עס צשומן ומגין שלא יא' הרעי מידי דהוא החלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה והא דנקבא מינה הכא במאי דאישתמי שמייהו היינו נפקותא דלא מטעה מה שאמר מלד אחד כשרה היינו דהובלילא דהיינו המסס שקורין עכשיו בית הכסות אצל מה שקורין אחד טרפה הואיל ויקב עור שלם וכן שלא נטעה נמי במשני דדין טרפה דהוי צמה שקורין עכשיו בית הכסות דהוא המסס אצל מה שקורין עכשיו בית הכסות תחלה בית הכסות אפי' משני דדין כשרה כחלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה:

כפי בית יד שלה. מסר היא מגירה שקורין שיג"ה ופגימותיה הולכות נוכחו ולהם שני עוקצין אחד מכאן ואחד מכאן כפגימות סכין: ה"ג משכחה לה בחילפא גילא. ולא גרס ומשכחת לה. חילפא גילא מין ערבה כשרה היא ופיה דומה למגל אצל שאר ערבה פיה חלק. שמייהו וירכיס מעמידות אותה והא דנקבא מינה הכא במאי דאישתמי שמייהו היינו נפקותא דלא מטעה מה שאמר מלד אחד כשרה היינו דהובלילא דהיינו המסס שקורין עכשיו בית הכסות אצל מה שקורין אחד טרפה הואיל ויקב עור שלם וכן שלא נטעה נמי במשני דדין טרפה דהוי צמה שקורין עכשיו בית הכסות דהוא המסס אצל מה שקורין עכשיו בית הכסות תחלה בית הכסות אפי' משני דדין כשרה כחלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה:

כפי בית יד שלה. מסר היא מגירה שקורין שיג"ה ופגימותיה הולכות נוכחו ולהם שני עוקצין אחד מכאן ואחד מכאן כפגימות סכין: ה"ג משכחה לה בחילפא גילא. ולא גרס ומשכחת לה. חילפא גילא מין ערבה כשרה היא ופיה דומה למגל אצל שאר ערבה פיה חלק. שמייהו וירכיס מעמידות אותה והא דנקבא מינה הכא במאי דאישתמי שמייהו היינו נפקותא דלא מטעה מה שאמר מלד אחד כשרה היינו דהובלילא דהיינו המסס שקורין עכשיו בית הכסות אצל מה שקורין אחד טרפה הואיל ויקב עור שלם וכן שלא נטעה נמי במשני דדין טרפה דהוי צמה שקורין עכשיו בית הכסות דהוא המסס אצל מה שקורין עכשיו בית הכסות תחלה בית הכסות אפי' משני דדין כשרה כחלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה:

א) [לקמן מד. מוספתא פ"ג ה"ב:] ב) לקמן מד. מוספתא ג. מ"ק ג: ע"ש זבחים ק"ג: א) [מוספתא פ"ב ה"ב:] ד) [לעיל ג.] ה) שבת לו. ע"ש, ו) כבודות עו: חולין מהל' ג: (א) [נס ע"ש, ח) ר"מ מ"ו, ט) כסי' תבוב בעבוי ולא יו, י)

תורה אור השלם
1. ויחזק מרע הארץ ויחזקו בשרה וירע קח על מים רבים צפצפה שמה: יחזקאל ז ה

גליון הש"ס
גמרא ערבי שתיים אחת ללולב. ע"י לקמן דף מג ע"ב מוס' ד"ה והביאו הרף מה ע"ב מוס' ד"ה א' ללולב:

מוסף רש"י

לשופר של ראש השנה. אין תוקעין אלף בלחותו ששם הארץ קורין הלולב, והוא שופר, או אם בא עם הארץ לשלול כמה יתקע, ואמר לו בתולדות (שבת מ"ד). מותר. אף אני הי קורין לגזול פתורא ולקטנה פתורא ועכשיו שאתנו (שם). אף אני אומר: להסיר הדרכי סקדא לומר שגם זה נשתנה (שם). בי כסי הרובלילא. ומתלה היו קורין להמסס הובלילא ולפי הכסות כי כסי, ועכשיו נשתנו. המסס הוא הפתורא לבית הכסות עשוי סגלגל כמין כדור ונכחו קליפות פגימות הרבה סגלגל של ריחים מוקד, בית הכסות, ודופנו דק המסס שקורין פנאל"א יו עובי שקורין דובלון ומטו עשוי כמין כות. עובי בית הכסות, דופן ספולה ודוקין הפגלים זה כזה בשומן (שם). למחט הנמצא בעובי בית הכסות. מקום יש בראש הכנס מן המסס קרוי בית הכסות, שהוא עין כוס ויש על כפי שפתו עובי שני כפלים ספולים ודוקים ובלע"ז רודובלון, ומלא מחט תחובה בלוחו עובי ומתוך עובי אפשר לה שלא נקתנה טלה (כתובות עו: וכע"ז חולין ט"ס).

א) נראה דהערך דגבני רבתי וז"ל א"י סקדא תלת מלי אשתמי שמייהו חילפא היא ערבתא וכן שופר הלולב

ב) וז"ל טור א"ח סימן מקדש: ג) א מיי פ"ג מהלכות תמידין ומסופין הל' ו סנה עשין רה: ד) א מיי פ"ג מהל' לולב הל' ג ד סנה עשין מד טו"ש א"ח סי' מנחו סעיף א: ו) [מיי פ"ג מהל' שמיטה הל' יב ופ"כ מהל' מכירה הל' טו טו"ש ע"ד סי' טח סעי' ח טו"ש ח"מ סי' רעד סעי' יג:]